

SFÂNTUL IOAN SCĂRARUL

SCARA

Traducere de mitropolit Tit Simedrea,
ediție îngrijită de
arhimandrit Benedict Ghiuș

Editura *Cuvântul Vieții*
a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei
București • 2020

Cuprins

Nota editorială 5

Însemnări pentru *Scară*

Arhim. Benedict Ghiuș 9

Introducere

Viața avvei Ioan Sinaitul, scrisă de Daniil,

monah raithean 19

Viața și scrierile Sfântului Ioan Scărarul 29

Epistola Sfântului Ioan, egumenul Raitheului, către Ioan,

egumenul chinoviei din Muntele Sinai 39

Epistola – răspuns trimisă de Sfântul Ioan Scărarul 41

♦ *Scara Sfântului Ioan*

Prologul 45

♦ *Partea I*

Monahul și lumea. Despărțirea de lume îndeobște 47

Cuvântul I. Lepădarea de lume 49

*Cuvântul al II-lea. Despre neîmpătımire,
adică despre neîntristare* 62

Cuvântul al III-lea. Despre înstrăinarea de lume 68

• **Partea a II-a**

Temeiul și sporirea vieții ascetice	76
Cuvântul al IV-lea. Despre fericita și niciodată uitata ascultare	78
Cuvântul al V-lea. Despre pocăință, despre viața sfinților osândiți și despre temniță	135
Cuvântul al VI-lea. Despre aducere-aminte de moarte	156
Cuvântul al VII-lea. Despre plânsul cel izvorâtor de bucurie	163
Cuvântul al VIII-lea. Nemânieria și blândețea	181
Cuvântul al IX-lea. Despre aducerea-aminte de jigniri	190
Cuvântul al X-lea. Clewetirea	194
Cuvântul al XI-lea. Vorba multă și tăcerea	199
Cuvântul al XII-lea. Minciuna	202
Cuvântul al XIII-lea. Akedia	204
Cuvântul al XIV-lea. De toți iubitul și totuși răul stăpân, pântecelul	209
Cuvântul al XV-lea. Neprihânirea, curăția și înfrânarea	218
Cuvântul al XVI-lea. Iubirea de argint	244
Cuvântul al XVII-lea. Sărăcia	248
Cuvântul al XVIII-lea. Nesimțirea inimii	250
Cuvântul al XIX-lea. Somnul, rugăciunea și psalmodia în adunare	254
Cuvântul al XX-lea. Privegherea cea materialnică	257
Cuvântul al XXI-lea. Frica mișelească	261
Cuvântul al XXII-lea. Slava deșartă cu multe fețe	264
Cuvântul al XXIII-lea	

a) Mândria cea smintită	275
b) Negrăitele gânduri de blestem	282
Cuvântul al XXIV-lea. Blândețea, simplitatea, nevinovăția și nerăutatea	287
Cuvântul al XXV-lea. Smerenia cea foarte mare	293
Cuvântul al XXVI-lea	
a) Deosebirea binelui de rău	313
b) Deosebirea binelui de rău cea lesne de pătruns bine	343

• **Partea a III-a**

Alte fețe ale vieții pustnicești cu mari lumini tainice	375
Cuvântul al XXVII-lea	
a) Sfânta isihie a trupului și a sufletului	377
b) Despre deosebirea și alegerea felurilor de isihie	384
Cuvântul al XXVIII-lea. Fericită este sfânta rugăciune	401
Cuvântul al XXIX-lea. Nepătimirea este cerul cel pământesc	415
Cuvântul al XXX-lea. Legătura cea vrednică de cinstire a treimii virtuților	422
Scurt îndemn la suit Scara	430
<i>Cuvânt către Păstor</i>	431
În loc de postfață	465
Teologia monahismului la Sfântul Ioan Scărarul (cca 578-649) - Irénée Hausherr S.J. (trad. de arhim. Benedict Ghiuș)	

marii comunități a tuturor creștinilor din țara noastră, în semn de smerit omagiu, ca din partea tuturor călugărilor țării, precum și ca un simbol al începutului unor îndreptățite reconsiderări și în domeniul glorioaselor noastre cuceriri monastice proprii, crescute și ele tot din poporul acesta românesc și împodobind și astăzi, cu o recunoscută strălucire, atât cultura, cât și pământul patriei noastre de totdeauna.

Al tuturor de tot binele smerit rugător,
Arhimandritul Benedict
București, 21 aprilie 1973

Introducere

[Viața scrisă de Daniil Monahul din Mănăstirea Raith]

Viața pe scurt a celui cu adevărat între sfinți a avvei Ioan numit Scolasticul, egumenul Sfântului Munte Sinai, scrisă de Daniil, monah raithean, bărbat cinstit și virtuos¹

§ 1. Care este cetatea cu nume vrednic de spus ce a odrăslit și a crescut pe acest Ioan înainte ca el să fi ajuns, să zic așa, un viteaz luptător în viața pustnicească, nu pot spune cu toată scumpătatea; dar patria care dă acum ospitalitate întru tot minunatului bărbat și-l desfată cu ambrozie² nu-mi este cu totul necunoscută. El petrece acum în acea cetate despre care strălucitul cântăreț adeverește undeva: „petrecerea noastră este în ceruri”³.

Acolo se satură el în chip nematerialnic de hrana cea nesățioasă și cu mintea se bucură cu duh înțelegător de

¹ Nu se știe cine a dat acest titlu.

² * Ambrozie – hrană a zeilor din Antichitate, de nouă ori mai dulce ca mierea, care-i făcea nemuritori.

³ Filipeni 3, 20 [toate referințele biblice sunt date după ediția sinodală a Bibliei din 1968 (București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1968). Biblia e citată adesea cu multă larghetate].

frumusețea cea fără de formă, după ce a primit răsplata cuvenită pentru osteneți și prețul suferințelor celor fără de suferință și a intrat în moștenirea stăpânirii ce<le>i de acolo, ca unul ce a ajuns pentru vecie printre cei al căror „picior a stătut în calea cea dreaptă”⁴.

Și după cum este el, cel materialnic, adunat acolo, în același loc, cu cei nematerialnici, voi grai foarte lămurit despre el.

§ 2. Firește, Fericitul era, după vârsta cea văzută, cam de vreo 16 ani (dar după istețimea minții celei înțelepte de 1000 de ani) când s-a adus pe sine Marelui Preor jertfă de soi bun și de bunăvoie: adică s-a tras cu trupul în Sinai, iar cu sufletul în muntele ceresc. Din acest ținut văzut a cules el cu chibzuință rod foarte îmbelșugat pentru folosul și povățuirea către Cel nevăzut. Dezbinându-se prin înstrăinarea din lume (care este ocrotitoarea tinereților noastre celor înțelegătoare) de netrebnică îndrăzneală și unindu-se cu smerita cugetare cea cuvințioasă, a alungat de la sine cu multă sârguință, dintru început, voia înșelătoarei îngâmfări, precum și a încrederei în sine, și, plecându-și grumazul, s-a încredințat unui foarte bun avvă, cu gândul bun de a putea străbate, sub povățuirea lui, fără primejdie, nesuferitul noian de primejdii al acestei vieți. Atât de mort, cu totul, era el pentru sine, de parcă ar fi avut un suflet nemintos și lipsit de voință. Dar acest atât de uimitor învățat în toată

⁴ Psalmi 25, 12.

ramura filosofiei se făcu școlar al neștiinței cerești, lucru foarte de mirat, pentru că trufia filosofiei este cu totul străină de smerenie.

§ 3. Aici, la 19 ani ai vârstei sale, după ce a trimis înainte sol și ocrotitor pe lângă Împăratul ceresc pe dascălul său⁵, a plecat și el la stadionul singurătății (isihiei), purtând în mâini drept arme puternice, bune de surpat cetățile vrăjmașilor, rugăciunile marelui său avvă. Și, alegând pentru deprinderea cu lupta în singurătate un loc al cărui nume e Thola⁶, departe cam la 5 mile de biserica mare a mănăstirii, a petrecut acolo fără preget 40 de ani, pururea aprins și mistuit de focul dragostei de Dumnezeu.

Dar cine este în stare să povestească prin cuvinte ostenețile îndurate de dânsul acolo și să poată spune cu glas răspicat isprăvile lui? Și cum se va vorbi în chip vădit despre toată osteneala lui zămislită în taină? Totuși, să ascultăm mai departe câteva din<tre> izbânzile începuturilor celui de trei ori cuvios avvă.

El mânca din toate cele îngăduite podvigului (cinului) său cu mulțumită, dar foarte puțin; până și prin aceasta cred eu, frângând cu desăvârșire cornul trufiei, necăjea în multe chipuri pe tiranul pântece cu neîndestularea și

⁵ Cum s-ar zice: „după moartea dascălului său”, care a fost un monah sfânt, Martirie, de care vom da mai departe.

⁶ Azi, Ouadi el Tlaa, la 5 mile depărtare de Mănăstirea Sinai. Se vede încă și azi acolo peștera în care avva a petrecut 30 de ani din viață și unde a vrut să moară (Paul Theneas, *Les saints d'Egypte*, vol. 1, Jérusalem, 1923, p. 144, n. 2).

strămtorându-l cu lipsa, îi striga: „taci, potolește-te!”⁷ și a stins de tot arșița acestui cuptor cu fuga în pustie și cu neîntâlnirea cu lumea, încât, până în sfârșit, a prefăcut-o în cenușă și desăvârșit a potolit-o. Iar de iubirea de argint, adică de închinare la idoli⁸, viteazul a scăpat bărbătește prin milostivire și prin neîndestulare cu cele de nevoie. Iar moartea de fiecare ceas a sufletului⁹ și moleșeala le-a fugărit, împungându-le cu boldul aducerii-aminte de moarte. Și atunci a desființat nodul închinării pătimase, poate că și pe al celorlalte simțuri, prin nematerialnica încătușare cu tristețea... Și tirania urii fusese ucisă de el, mai înainte de fuga în pustie, cu sabia ascultării. Și prin rara ieșire din chilie, dar mai ales prin și mai rara grăire cu oamenii, a ucis el încă și acea lipitoare, asemenea pânzei de păianjen, a deșartei slave¹⁰.

§ 4. Ce vom zice acum de răsplata dobândită de acest tânăr, pe lângă bunul preot, împotriva primului¹¹ păcat de moarte? Și de curăția lui cea mai presus de toate? Negreșit, Veseleil¹² a fost începătorul ascultării – dar cel care a

⁷ Marcu 4, 39.

⁸ Efeseni 5, 5.

⁹ Cuvântul al XIII-lea.

¹⁰ Cuvântul al XXII-lea.

¹¹ În text e al optulea, pentru noi însă primul dintre cele șapte păcate mari este mândria. Am crezut că e bine să corectăm ca să nu încurcăm pe cititorul nefilolog. Scara vorbește despre mândrie în cap. XXIII.

¹² Feciorul lui Ur și al Mariei, sora lui Moise, luat ca pildă de ascultare: *leșire* 31 și.u.

desăvârșit-o, acela este Domnul Ierusalimului ceresc, care, prin venirea Sa pe pământ, petrecu obișnuit printre noi – și fără de ea nu e cu putință de alungat pe diavolul și pe cel de o formă cu el. Iar acum, când îi împletim cununi de laudă, unde vom pune izvorul lacrimilor sale? Harismă care nu se află în mulți sunt aceste lacrimi... Pentru acest dar se află însă, de voiți, chiar și acum, un atelier tainic undeva în singurătate, la poalele unui munte, o peșteră foarte strămtă, departe de chilia sa și de toate chiliile, atât cât să se poată astupa urechiușa deșartei slave...

Unii, când sunt atât de aproape de cer, se prea poate să trimită în sus acele tânguiri și suspinuri ca niște împunși cu sabia, sau ca niște arși cu fierul înroșit în foc, sau ca unii cărora li se scot ochii...¹³.

§ 5. El se împărtășea de somn numai atât cât să nu-și ruineze firea minții cu privegherea, iar, înainte de somn, se ruga mult și scria mici scrisori; aceasta era pentru el, într-adevăr, numai o botniță împotriva trândăviei. Dar toată alergătura lui era o necurmată rugă la Dumnezeu și o neasemănată dragoste. În<tr>adevăr, arătându-se și în vreme de noapte, și în fiecare zi întru neprihănire, curat ca oglinda, nu voia să primească să se sature, sau mai potrivit nu putea...

Un oarecare Moise, din<tre> cei ce căutau viața în singurătate, îmboldit fiind de râvna acestuia, îl ruga cu

¹³ De reținut subtilitatea gândirii, pe care am încercat s-o arătăm prin puncte de suspensie.

stăruință covârșitoare să-l ia ucenic al său și să-l învețe adevărata filosofie a vieții. Și, după ce au fost puși mijlocitori pentru el pe lângă marele avvă, acesta a fost silit, în cele din urmă, pentru rugăciunile acelora, să-l ia pe lângă dânsul. Deci, într-una din zile, marele avvă porunci lui Moise să aducă dintr-un oarecare loc pământ gras pentru zarzavaturile din grădiniță și apă pentru udat. Dar, sosind el la locul arătat, a dus porunca fără zăbavă la bun sfârșit și, cum îl prinsese zăpușeala foarte mare din crucea nămezii (era luna cea mai caldă a anului), Moise, îngăduindu-și puțină odihnă, a adormit culcat sub o stâncă foarte mare. Însă Domnul, Cel ce nu voiește să mârșăie pe cei cucernici cu ceva, a preîntâmpinat, ca de obicei, primejdia. Că, pe când avva era la rugăciune în chilia sa și cugeta adânc la sine¹⁴ și la Dumnezeu, fu cufundat într-o ațipire de somn foarte aromitor și i se arătă un cinstit preot care îl trezi din somn, batjocorindu-l și zicându-i: „Cum de poți tu dormi fără grijă în timp ce Moise se află în primejdie?”. Deci, avva, sărind din somn, s-a întrarmat repede cu rugăciunea pentru ucenicul său. Apoi, când acesta a sosit pe la ceasul vecerniei, avva l-a întrebat de nu i s-a întâmplat cumva vreun rău sau ceva neașteptat. Iar el a răspuns: „Pe la nămiezi era să mă strivească o stâncă foarte mare sub care dormeam, dacă nu mi s-ar fi părut că tu m-ai strigat și n-aș fi sărit repede din loc”. Avva, cel cu adevărat smerit, n-a spus nimic atunci despre vedenia avută, decât numai

¹⁴ 1 Timotei 4, 16.

a lăudat pe Dumnezeu cu graiuri ascunse și cu năvăliri de dragoste.

§ 6. El era și pildă de virtute și tămăduitor de răni nevăzute... Cum unul cu numele de Isachie era tare strâmtorat cândva de povara demonului iubirii de plăceri trupești, a alergat repede, cuprins de tristețe, la acest mare avvă și i-a făcut cunoscut, printre suspine amestecate cu lacrimi, cumplitul său război. Și preacinstitul bărbat, uimit de credința lui, i-a zis: „Hai să stăm amândoi la rugăciune, o, iubitul!” Deci, terminându-se rugăciunea cea prin cuvinte și cel suferind fiind încă doborât cu fața la pământ, Dumnezeu făcu pe voia cuvioasei sale slugi¹⁵ pentru a nu da de minciună pe David, iar vicleanul șarpe fugi biruit de biciul aprinsei rugăciuni. Cel bolnav, simțindu-se însă vindecat, înălță, cuprins de uimire, mulțumită Celui preaslăvit, precum și celui cinstit cu dar de vindecare.

§ 7. Unii, roși de pizmă, umblau cândva bârfind pe marele avvă că ar fi un fanfaron palavragiu; el <cu> adevărat a arătat tuturor, dovedind prin fapte, că la toate câte face îl împuternicește Hristos¹⁶, dar n-a mai vorbit după aceea un an încheiat; așa că batjocoritorii au fost siliți să se ducă la el și să-l roage spunându-i să nu țină totdeauna astupată fântâna de ajutor a cuvântului său și

¹⁵ Psalmi 144, 19.

¹⁶ Filipeni 4, 13.

să nu primejduiască mântuirea tuturor. Deci, iubitorul de neîmpotrivire s-a înduplecat și din nou a venit la rânduliala cea dintâi. Apoi, cu toții uimiți de iscusința lui în toate împrejurările, l-au ridicat lumină în sfeșnic¹⁷, ca pe un alt Moise¹⁸ de curând arătat, la dregătoria de cârmuitor al fraților. Cei ce l-au ridicat s-au dovedit buni prețuitori și nu s-au înșelat; ci, pentru că dânsul, apropiindu-se de moarte, a intrat în „negura” cea negrăită și după aceea s-a suit și el ca pe niște trepte înțelegătoare, a primit deci și el legea cea izvodită după chipul lui Dumnezeu, noua condică de legi și de contemplație¹⁹. Și, deschizând gura la cuvântul lui Dumnezeu, a tras Duh²⁰, de a țâșnit cuvânt și cuvinte din buna vistierie a inimii sale²¹ și și-a sfârșit hotărul vieții sale văzute ca povățuitor al monahilor israeliteni, deosebindu-se de Moise numai într-un singur punct: cu intrarea în Ierusalimul cel de sus; că Moise, în privința celui de jos – cum, nu știm – s-a înșelat²²!

§ 8. Cei foarte mulți care s-au mântuit și care se mântuiesc și acum prin învățăturile sale mărturisesc sfințenia duhului său. Cel mai bun martor este noul David²³,

¹⁷ * Matei 5, 15.

¹⁸ Ieșire 3-4.

¹⁹ Aluzie la *Scara*, intitulată în mulți codici și *Table duhovnicești*, în legătură cu cele două Table ale Legii Vechi primite în Sinai de Moise.

²⁰ Psalmi 118, 131.

²¹ Matei 6, 21.

²² Numeri 20, 12.

²³ Nu se știe la cine face aluzie și de ce este numit David și nu cu alt nume.

care moștenește din înțelepciunea aceluia înțelepciunea și bunătatea sa. Era martor și bunul Ioan²⁴, cuviosul nostru păstor, prin a cărui stăruință și pentru folosul turmei căruia s-a coborât cu gândul din muntele Sinai la noi acest nou văzător de Dumnezeu și ne-a adus și el tablele sale, scrise cu degetul lui Dumnezeu, cuprinzând, să zic așa, întru cele din afară, sprijin pentru viața practică, iar întru cele dinlăuntru, pentru cea contemplativă. Am încercat să îngrămădesc multe în puține, pentru că bun lucru este scurttimea cuvintelor celor ce vorbesc.

La cuvântul monahului Daniil adăugăm și următoarele trei povestiri scurte scrise în zisa mănăstire din Sinai.

Despre același avvă Ioan, adică al Scării, egumenul Muntelui Sinai

§ 9. Venind odată avva Martirie și avva Ioan la Marele Atanasie, acesta, după ce i-a văzut, a grăit lui avva Martirie: „Ia spune, avva, de unde este acest băiețaș și cine l-a tuns în călugărie?”. Iar el i-a răspuns: „E o slugă a ta, părinte, și în călugărie eu l-am tuns”. „O, avva Martirie, cine ar fi zis că tu ai tuns în călugărie pe viitorul egumen al Sinaiului?”. Și sfântul nu s-a înșelat: după 40 de ani, avva Ioan a ajuns egumenul nostru²⁵. Iar altă dată, luându-l cu

²⁴ Egumenul Raithului.

²⁵ E bine de ținut minte aceste date. Deci, când Scărarul a ajuns egumen, avea 60, nu 80 de ani, cum ar părea să zică §§ 2 și 3. *Scara* nu